

Şahika SARIYILDIZ – Volkan AKAN
AKUT (ARAMA KURTARMA DERNEĞİ)¹

TARİHÇE:

Doksanlı yıllar ülkemizde doğa sporuyla ilgilenen insanların sayısındaki artışın belirgin biçimde görüldüğü yıllardı. Bu ilginin yaygınlaşması, beraberinde doğada mahsur kalma, kaybolma gibi çeşitli kazalarda artışı da gündeme getirdi.

1994 yılında Bolkarlar'da kaybolan iki dağcı için düzenlenen arama faaliyeti sırasında yöre insanların, Jandarma kuvvetlerinin, Dağcılık Federasyonu'ndan ve çeşitli bölgelerden gelen dağcıların ortaklaşa gösterdiği tüm iyi niyetli gayretlere rağmen bir takım aksilikler ve sorunlar yaşandı ve başarısızlıkla sonuçlanan bu faaliyet sonrasında bir grup dağcı, arama kurtarma faaliyetinin en doğru ve verimli biçimde nasıl gerçekleştirilebileceğini düşünmeye ve araştırmaya başladı.

Ülkemizde giderek ihtiyacı daha fazla hissedilen arama kurtarma konusunda faaliyet gösterecek uzman bir ekibin gönüllülük prensibinden yola çıkarak bir dernek çatısı altında bir araya gelmesi fikri üzerindeki çalışmalar sürerken, 1995 yılı Aralık ayında Uludağ Keşiştepe'de yapılan bir arama kurtarma operasyonunda AKUT, kendi adını ilk defa kullanarak yer aldı ve 1996 yılı başında da AKUT Arama Kurtarma Derneği resmen kuruldu.

AKUT, yasa gereği idari örgütlenmesini tüzüğünde belirttiği gibi yapmış iken, işlevi gereği operasyonel örgütlenmesini tüzüğüne uygun olarak arama kurtarma anında devreye girmek üzere farklı bir örgütlenme şemasıyla çizmişti. Böylece, bir yandan demokratik bir sivil toplum örgütü örneği verilirken, operasyonel olarak da hiyerarşi üçgeni dar, disiplinli, acil durumlarda dar bir kadro ile çabuk karar alabilen bir örgütlenme yeğlenmişti.

Başlangıçta temel hedef, dağ ve diğer doğa koşullarında doğru ve etkin arama ve kurtarma faaliyetleri düzenlemektir.

1997 Ocak ayında deprem eğitimini, Haziran ayında ise ilk sel eğitimini almaya başlayan AKUT, böylece, talep edildiği takdirde doğal afetlerde de ilgili resmi kurumlara yardımcı olabilir hale geldi.

Doğal olarak, insan kaynakları açılımı da yalnız dağcılara değil, yaşamın her alanında varolan, bir beklenti ya da çıkar düşünmeksizin insan hayatı kurtarmak için (gönüllü olarak) çalışacak herkese yapıldı.

Birtakım arama kurtarma operasyonları, kadroları geliştiren eğitimler, organizasyon, tanıtım çalışmaları, ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan protokol ve anlaşmalar, sponsor araştırmaları ve ortalama 90 gönüllü ile Haziran 1998 Adana-Ceyhan depremine gelindi. Yaklaşık 20 kişilik AKUT ekibi, 28 kişinin enkaz altında kaldığı bir apartmanda sıra ile 5 gün çalıştı. İki yaşamın kurtarılmasına katkı sağladı ve bu olay AKUT'u gazete manşetlerine taşıdı. 15.01.1999 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla da Akut "Kamu Yararına Dernek" oldu.

Yine arama kurtarma operasyonları, yeni gönüllülerin kabulü ve eğitimleri, yeniden örgütlenme, ilgili kurum ve kuruluşlar ile yapılan yeni protokol ve anlaşmalar, tanıtım, sponsor araştırmaları sürerken Marmara Depremi meydana geldi. 17 Ağustos 1999 tarihinde AKUT anında felaket bölgesine koştu. Yaklaşık 150 gönüllüsü ile çalıştı. 1000'in üzerinde insanın çalışmasını organize etti. 200'ün üzerinde insanın göçük altından canlı çıkartılmasında görev aldı. Yurt içi ve yurt dışından gönderilen çok miktarda tıbbi malzeme ve diğer yardım malzemesininin felaketzedelere doğrudan veya Kızılay, Ordu ve Kriz Masaları ile koordineli olarak ulaştırılmasını sağladı.

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir'de düzenlenen 'Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi' nde bildiri olarak sunulmuştur.

Felaketin büyüklüğü, farklı yerlerde çalışmak ve deprem konusunda eğitilmiş insan sayısının çok üstünde insan istihdam etmekten kaynaklanan bazı eksikliklerine karşın, önceden yaptığı hazırlıklar ve en önemlisi felaket anında insan hayatı kurtarmaya yönelik psikolojik olarak hazır olmanın verdiği güçle AKUT, başarılı ve inisiyatifli bir arama kurtarma örgütü örneği verdi.

17 Ağustos 1999 öncesinde ülkemizde arama kurtarma konusuna odaklanmış tek gönüllü dernek AKUT'tu. Ancak Marmara Depremini izleyen günlerde, yurdumuzun pek çok bölgesinde yüzlerce arama kurtarma grubu örgütlendi. Birçok ilimizde, ilçemizde özellikle afetlere yerel müdahale sağlamak amacıyla dernekler kuruldu. Ordumuzun ve kamu kuruluşlarının yeni yapılanmalarına ek olarak, pek çok büyük fabrikanın, firmanın bünyesinde ekipler kurularak onları malzeme, teçhizat, eğitim konusunda destekleyerek yeniden yapılanmaya gittiğini, imkanları ölçüsünde yeni ekipler oluşturduğunu da düşünürsek, bu hareketin bir nevi ulusal seferberliğe dönüştüğünü, son derece olumlu adımların atıldığını söyleyebiliriz.

Sonuçta AKUT, bir çok sivil toplum örgütü ile kamu ve özel sektör kuruluşlarının arama kurtarmaya bakış açılarını, yaklaşımlarını değiştirdi. Yeni atılımların öncüsü oldu. Arama kurtarmanın yanında, felaket öncesi ve sonrası ile ilgili toplumun yoğun bilinçlenme taleplerini karşılayacak çalışmalar başladı. AKUT'a bir arama kurtarma derneği olarak öngördüğünden daha büyük bir misyon yüklendi ve dernek bütün Türkiye'de tanınan ve örnek gösterilen bir sivil toplum örgütü oldu, birçok ödüle layık görüldü. Toplumumuzun hemen tamamı sivil toplumun bu gönüllü çalışmasını yürekten destekledi. Milletimizin bize bu kadar yüksek bir güven duygusu ile sahip çıkması hayatımızın en büyük onurunu yaşattı bize.

Marmara Depreminin ardından gelen Yunanistan-Atina depremi ve orada AKUT olarak yapılan çalışma, onlarca yıldır çözülemeyen sorunların yaşandığı süreçte, uluslar arasında kardeşliğin ve barışın simgesi oldu. Zor günlerinde insanların dil, din, ırk, ulus farkı gözetmeksizin yanyana, omuz omuza çalışılabildiğini gösterdi.

Atina Depreminin ardından yine 1999 yılında Tayvan, 2001 yılında Hindistan, 2003 yılında İran ve 2005 yılında Pakistan depremlerindeki arama kurtarma, 2000 yılında Mozambik selindeki tıbbi destek çalışmalarıyla AKUT, uluslararası süreçte geldiği konumunu daha da geliştirdi.

1999 yılından beri Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında bulunan Arama Kurtarma Danışmanlık Grubu INSARAG üyesi olan AKUT, tüm dünyada uluslararası standartlara uygun arama kurtarma ekipleri içinde deprem konusunda en deneyimli ve bilgili ekiplerden biri haline geldi.

AKUT sadece Türkiye'de değil, yurt dışında da bilgi birikimi ve deneyimlerini paylaşmaya, zor durumda kalan insanlara fayda sağlayabileceği her yerde, imkanları elverdiği ölçüde operasyonlar düzenlemeye, faaliyet alanı ortak olan kurumlarla işbirliği içinde çalışmalarını yürütmeye devam etmektedir.

Bugün AKUT 33 bölgede oluşturduğu ekipler ve yaklaşık 1500 gönüllüsü ile, ki bu sayılar ileride daha da artacaktır, operasyonel gücünü ivedilikle harekete geçirecek uluslararası standartlarda deneyimi ve birikimiyle ülkemizin ilk ve en önde gelen arama kurtarma grubudur. Bir yandan büyüüp kendi insan kaynağını en verimli biçimde kullanmaya çalışırken, bir yandan da üzerine düşen sorumluluğun gereği olarak örnek projeleriyle toplumda bilinçli bireylerin artması için çaba göstermektedir.

AKUT'UN MİSYONU

Dağ ve doğa koşullarında meydana gelen kaybolma ve kaza olaylarında, deprem, sel gibi doğal afetlerde ve büyük kazalarda, tamamen gönüllü olarak, amatör bir çalışma ve profesyonel bir yaklaşım ile, başı dertte olan kişilere en kısa sürede ulaşmak, yardım için gereken uygun koşulları yaratmak, doğru arama ve kurtarma çalışması yaparak, kazazedelere temel ilkyardım desteğini sağladıktan sonra emniyetli oram koşullarına nakillerini sağlamak, bu tür olaylarda can kaybını en aza indirmek ve arama kurtarma konularında toplumu bilgilendirmek derneğimizin temel amacıdır.

AKUT'UN DEęERLERİ

- Gönüllülük
- Karşılıksız yardımseverlik
- İnsan hayatına değer vermek
- Dürüstlük
- Güvenilirlik

Toplam Ekip Sayısı: 33

Arama Kurtarma Görevleri

2014:42

Toplam Arama Kurtarma Görevi:1546

Kurtarılan Kiři Sayısı :1857

INSARAG ve AKUT

AKUT 1999 senesinde; Birleşmiş Milletler'in arama kurtarma organizasyonu olan INSARAG'a üye olmuş, 2011 yılında INSARAG gözetmenlerinin denetiminde İstanbul'da yapılan sınavı geçerek "Orta Ölçekli Arama Kurtarma Ekibi" ünvanını almış ve Türkiye'de bu operasyonel sınıflandırmaya giren ilk üye olmuştur.

AKUT bugüne kadar yurtdışında Yunanistan, Tayvan, Hindistan, İran, Pakistan, Mozambik, Haiti ve Japonya'daki afetlerde görev almıştır.